

קומו

עדי אודיה ברוך ז"ל

כתיבת מערך השיעור: תמר זרמי - רשת אורט

רציונל

מערך שיעור זה, מתוך מיזם "פרקי בנים", מפגיש בין המסורת היהודית למשנתה המוסרית של סמ"ר עדי אודיה ברוך ז"ל. בעולם מהיר ומלא מסכים המייצר הרגל ואדישות, עדי – שהייתה צלמת ומשוררת – הותירה לנו ציווי מרוכז במילה אחת: "קומו". דרך עדשת המצלמה שלה היא לימדה לעצור, להתבונן בפרטים הקטנים ולבחור בטוב, כפי שמבקשת צוואתה שנחקקה על מצבת: "תראו עולם בשבילי", תעריכו כל רגע קטן. ...

השיעור מחבר בין עולמה של עדי למקורות הגותיים, כמו "מאה ברכות ביום" כאימון לתשומת לב ומשל התבואה המשוגעת של רבי נחמן. מטרתו להפוך את הנוכחות המודעת מאקט אישי לאחריות חברתית אקטיבית. התלמידים יתרגלו התבוננות ברגעים פשוטים, ילמדו להביט באנשים ה"שקופים" בסביבתם בהשראת שירו של יהודה עמיחי, ויסכמו את הלמידה ביצירת קיר צילומים כיתתי המפיץ את מורשתה של עדי: לקום, לראות ולהעריך.

מטרות

תלמידים ידונו במשמעות של בחירה מחודשת להתבונן בטוב.
התלמידים יבחנו מתי כחברה אנחנו זקוקים לקום ולראות את הטוב.
התלמידים יגדירו לעצמם מהם המעשים שיכולים לסייע להם לקום ולהמשיך לדבוק בטוב.

עזרים:

אמצעי הקרנה, תמונה להקרנה, תמונה של עדי, דפי מקורות או הקרנה של המקורות, טלפונים ניידים אישיים לצילום.

מהלך השיעור

פתיחה –

פעילות חווייתית

הנחיה למורה: המורה יציג על המסך/לוח תמונה מורכבת ועמוסת פרטים (נספח א') ויבקש מהם לעצום עיניים ולשחזר כמה שיותר פרטים בתמונה. (או לחלופין, יבקש מהתלמידים לעצום עיניים ולנסות לשחזר במדויק 5 פרטים קטנים שנמצאים כרגע בכיתה והם בדרך כלל מתעלמים מהם). לאחר מכן, המורה יקרין סדרת צילומים (של טבע, אנשים ברחוב, או רגעים פשוטים) ויבקש מהתלמידים לבחור תמונה אחת שמצליחה "ללכוד את תשומת ליבם" ולגרום להם לעצור.

דיון קצר בעקבות ההפעלה:

כמה מפרטי היומיום סביבנו אנחנו באמת רואים וכמה מהם אנחנו רק חולפים על פניהם?
מה גורם לנו לעצור ולהתבונן באמת ברגע מסוים?
כיצד קצב החיים המהיר והמסכים משפיעים על היכולת שלנו להיות נוכחים?

טבעת הרגש- סיפורה של עדי אודיה: (10 דקות)

הכרות מעמיקה עם עדי אודיה ברוך. הנחיה למורה: מומלץ להקרין תמונה של עדי מחייכת או תמונה שלה בטיול/ עם המשפחה כדי לייצר חיבור ויזואלי.

עדי אודיה ברוך ז"ל גדלה בקרית נטפים שבשומרון, בת לאורית ואברהם ואחות לדביר, יצחק ויניר דוד. היא הייתה צעירה מלאת שמחת חיים, יצירתית ורגישה בצורה יוצאת דופן.

שני התחביבים הגדולים שלה היו **צילום וכתיבה**. דרך עדשת המצלמה עדי ידעה לעצור את הזמן, להתבונן בפרטים הקטנים וללכוד רגעים פשוטים של שמחה ואושר. היא הפכה את האהבה הזו למקצוע ועבדה כצלמת חתונות. במקביל, היא כתבה שירה – ולאחר מותה נמצאו במחברותיה למעלה מ-150 שירים מרגשים פרי עטה.

לצד הצד האמנותי, עדי הייתה פעילה ומעורבת מאוד חברתית: היא הדריכה בבני עקיבא והתנדבה מגיל 16 בארגון "משפחה אחת" התומך בנפגעי טרור. בשירותה הצבאי שירתה כסמלת מבצעים מצטיינת בחטמ"ר יהודה והייתה אהובה מאוד על חייליה.

ב-7 באוקטובר עדי התעקשה להתגייס מיד למילואים. ב-12 באוקטובר 2023, במהלך משימה להקמת עמדת תצפית בשדרות, נשמעה אזעקת צבע אדום. עדי יצאה מהרכב כדי להתגונן כפי שנדרש, אך נפגעה מרסיסי רקטה ונפטרה מפציעה. היא הייתה בת 22 בנופלה.

על מצבתה נחקקו שורות מתוך שיר שכתבה: **"תראו עולם בשבילי, תעריכו כל רגע קטן ומדי פעם תחייכו לעננים, אני אהיה שם"**.

נקודה לחיבור – "תראו עולם בשבילי"

דיון: "הכוונה שמאחורי" (7 דקות) הנחיה למורה: פתח את הדיון לכיתה. המטרה היא לגרום להם להרגיש שעדי היא "אחת משלנו" שהחליטה לקחת את הערכים שלה צעד אחד קדימה.

שאלות מוצעות לדיון:

מדוע לדעתכם בחרה עדי במילה **"קומו"** כציווי מרכזי לחייה ולחיינו? ממה היא מבקשת מאיתנו לקום?

כשעדי כותבת "תראו עולם בשבילי", האם מדובר רק בבקשה לטייל, או שיש כאן דרישה עמוקה יותר לאופן שבו אנחנו מתבוננים בחיים?

איך הבחירה שלה להתעקש ולהתגייס למילואים מיד בשבעה באוקטובר משקפת את האמירה שלה "קומו"?

טבעת הערך והלימוד – "כל רגע קטן"

לימוד טקסטואלי מתוך פרקי בנים

מקור 1: מתוך הפירוש לפרקי בנים הנכתב על ידי הרב שי פירון וג'קי שימל: המורשת היהודית הציבה בפנינו שני אתגרים. הראשון, נוסח על ידי רבי מאיר, "חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום". החובה לברך מאה ברכות לא באה למלא אחר הצורך של הא-ל. מאה ברכות, הן מאה רגעים של תשומת לב. מאה פעמים שבהם האדם מכריז: אני רואה, אני מבחין. אני נוכח. אני מכיר בערכה של פרוסת הלחם, כוס המים, העץ הפורח. השנייה, בניסוחן של ברכות הנקראות "ברכות הראיה". תכליתן של ברכות אלה, לחדד את תשומת הלב כדי להילחם באויב גדול: הקרגל. לכל 'ראייה' ברכה משלה. ראית ברק בשמים? "ברוך... שכוחו וגבורתו מלא עולם". יצא לך לעמוד על חוף הים הגדול? "ברוך... שעשה את הים הגדול". ומה כשרואים עץ מבלבל לראשונה בשנה החדשה? גם אז עליך לברך: "שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובים". כך גם ביחס לקשת. אולם לא רק לעצמים, לא רק בעמידה אל מול נפלאות הטבע. גם כשאתה רואה מלך, אדם חכם, או ציבור רחב עליך לברך. הברכות הללו מגישות תביעה לא קלה: היה נוכח! התבונן סביבך! עמוד על יפי הטבע ויפיו וייחודו של האדם. פקח עיניים, אל תשקע בעצמך, אל תיתן לזולת ללכוד את תשומת ליבך.

מקור 2: אברהם יהושע השל

"תכליתנו צריכה להיות לחיות את החיים בפליאה רדיקלית... לקום בבוקר ולהביט בעולם באופן שאינו רואה דבר כמובן מאליו. הכל הוא פנומנלי; הכל הוא מדהים."

מקור 3: מתוך הפירוש לפרקי בנים

ר' נחמן רומז לנו שבתוך המציאות והשגרה המרדימה, אדם צריך לעשות לעצמו סימן על מנת שיזכיר לו עד כמה הרחיק את עצמו מעצמו, עד כמה חייו ריקניים ומזויפים, עד כמה חדל להיות נוכח, עד כמה לא שם לב לטבע, לזולת, עד כמה השתגע.

"תשומת לב היא הצורה הנדירה והטהורה ביותר של נדיבות" סימון וייל

נתחלק לקבוצות של 3-4 ויחד נקרא את המקורות ונענה על שאלות למחשבה:

- לפי הפירוש, מהו התפקיד העמוק של "מאה ברכות ביום"? כיצד הן משמשות כ"חדר כושר" לתודעה?
- מהי "פליאה רדיקלית" לפי השל? כיצד היא מתחברת למקצוע הצילום של עדי ולציווי שלה "קומו"?
- כיצד הפניית תשומת לב לזולת או לעולם היא מעשה של נדיבות ומוסר? מה בין רבי נחמן לסימון וייל?

אחרי העבודה נחזור למליאה. נשאל במליאה:

מה יכול לעזור לנו להילחם באויב הגדול ביותר – **ההרגל והאדישות?** (כמו לדוגמא עדשת המצלמה של עדי אודיה)
איך המבט המעמיק בפרטים הקטנים משנה את היחס שלנו לחברים, למשפחה ולחברה הישראלית בכלל בתקופה זו?

טבעת הזהות – "חיוך בלב"

עבודה עצמית

הנחיה לתלמידים: עדי אודיה השתמשה בעדשת המצלמה כדי לעצור את המרוץ המטורף של החיים וללכוד רגעים קטנים שרובנו פשוט חולפים על פניהם. כעת, תורכם לתרגל את "שריר תשומת הלב" ולראות עולם בשבילה.

המשימה שלכם:

פתחו את גלריית התמונות בטלפון הנייד שלכם (או לחלופין, הביטו סביבכם בכיתה או מבעד לחלון).

1. **צלמו או בחרו תמונה אחת** של דבר פשוט לחלוטין מהיומיום שלכם – חפץ זרוק, קרן שמש שחודרת דרך החלון, חיוך חטוף של חבר, או אפילו כוס התה שלכם. התנאי: זה חייב להיות דבר שבדרך כלל אתם מתייחסים אליו כ"מובן מאליו" וממשיכים הלאה.
2. **הביטו בתמונה למשך דקה שלמה ברציפות** (בלי להסיט את המבט ובלי לעבור הלאה).
3. **כתבו לעצמכם בטלפון או במחברת משפט אחד:** מה גיליתם ברגע הזה כשהסכמתם לעצור ולהביט בו באמת? איך המבט הממוקד הזה מעורר בכם השראה להתבונן אחרת בשגרה שלכם?

טבעת האחריות – שיתוף במליאה / קבוצות קטנות ("תעריכו"):

משימת "קצת שמאלה ולמטה" (בהשראת יהודה עמיחי)

נקרא את שירו של יהודה עמיחי – תיירים

פעם ישבתי על מדרגות ליד שער במצודת דוד, את שני הסלים

הכבדים שמתי לידי. עמדה שם קבוצת תיירים סביב המדריך

ושימשתי להם נקודת ציון. "אתם רואים את האיש הזה עם

הסלים? קצת ימינה מראשו נמצאת קשת מן התקופה הרומית.

קצת ימינה מראשו". "אבל הוא זז, הוא זז!" אמרתי בלבי:

הגאולה תבוא רק אם יגידו להם: אתם רואים שם את הקשת

מן התקופה הרומית? לא חשוב: אבל לידה, קצת שמאלה

ולמטה ממנה, יושב אדם שקנה פרות וירקות לביתו.

- הקשר למקורות: בפירוש וביצירה של עמיחי למדנו על הצורך להסיט את המבט מה"אטרקציות" הגדולות אל האדם הפשוט שעומד בצד (האיש עם הסלים).
- הפעילות: נבקש מהתלמידים לחשוב על האנשים "השקופים" בבית הספר או ביומיום שלהם (המאבטח בשער, המנקה, תלמיד שקט שבדרך כלל לא שמים לב אליו).
- התחייבות חברתית: כל חברותא/זוג יקבלו על עצמם משימה שבועית – להיישיר מבט אל אותו אדם, להגיד בוקר טוב מכל הלב, לשאול לשלומם או להכין לו כרטיס תודה קטן. זוהי נטילת אחריות אקטיבית להילחם באדישות החברתית סביבנו.

סיכום ותוצר פעולה: "ממשיכים בדרכה" (5 דקות)

במקום שגלריית התמונות שהתלמידים צילמו (בשלב הזהות) תישאר רק בטלפונים, הכיתה תדפיס את התמונות ותתלה אותן על לוח מרכזי במסדרון בית הספר תחת הכותרת: **"קומו – תראו עולם בשבילנו"** (בהשראת דבריה של עדי).

ניתן לשלוח תמונה של הקיר למשפחתה של עדי אודיה או להזמין את המשפחה לראות את הקיר בבית הספר.

סכמו את השיעור במילותיכם.

והוסיפו את הציטוט של טיך נהאת האן, נזיר הזן הווייטנאמי, מורה, סופר, משורר, פעיל שלום:
"להיות מודע פירושו להיות באמת נוכח בגופכם ובתודעתכם, ליצור הרמוניה בין כוונותיכם לפעולות שלכם".

כתיבה אישית למשפחת הנופל

- **הנחיה לתלמידים:** כל תלמיד כותב מכתב אישי קצר למשפחתה של עדי: ספרו להם מה למדתם מדמותה, ומה הייתם רוצים לאמץ באורחות חייכם מתוך מה שלמדתם עליה.

נספח א'

נספח ב'

